

Oponetnský posudek na diplomovou práci Bc. Andrey Fiedlerové

Název práce: **Role žen a mužů ve vybraných staroseverských ságách**

Autorka posudku: Doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D.

V Praze, 9.9.2021

Diplomantka si pro svou práci **dobře a zřetelně vymezila téma**, které v textu skutečně naplňuje. Práce je výborně strukturovaná – obsahuje po této stránce všechny náležitosti: teoretickou a metodologickou část, **zasazení tématu do kontextu odborné literární kritiky** (tato podkapitola a odkazy jsou obzvláště pečlivě a dobře zpracovány) a vlastní analýzu. Na práci dále cením přímo **ukázkové propojování teorie s analýzou**, a to jak už v části teoretické, tak analytické. Výzkumné otázky jsou výstižně formulovány a text na ně průběžně i v Závěru skutečně odpovídá. Bibliografie je odpovídající a odkazy vyhovují po věcné i formální stránce.

Práci tedy v zásadě považuji za velmi zdařilou, jako oponentka se ale níže zaměřím na připomínky a otázky, které by mohly posloužit jako podněty k diskusi u obhajoby.

Metodologické poznámky mám dvě. Zaprvé, z textu jsem vyrozuměla, že diplomantka má jazykový základ pro porozumění zkoumaným textům (uvádí navštěvované kurzy staroseverštiny). Dále však hovoří o zkoumání těchto textů v českých překladech (str. 12) a původní jazykové verze neuvádí. Lze tomu rozumět tak, že k nim alespoň přihlížela? Pokud ano, měly být uvedeny v bibliografii. Pokud nikoliv, je to problém, poněvadž literární analýza by se měla vždy vztahovat k textu v původním jazyce, i když se může samozřejmě inspirovat i překlady.

Zadruhé je tu **otázka tří analytických kategorií** (pomstychtivost, genealogie a agentnost). Nemám nic proti tomuto výběru, naopak jej považuji za velmi vhodný – i když bych namísto pojmu genealogie spíše použila významově užší a zde také míněný pojem, totiž kontinuita rodu. Genealogie může mít tento význam, zároveň ale označuje i pomocnou vědu historickou, která zkoumá rodové posloupnosti. Dále: zvolené tři kategorie jsou představovány někde (většinou) jako analytické, v Závěru se o nich však hovoří jako o průřezových tématech. Neříkám, že nemohou spadat v některých významech do obojího označení, bylo by však dobré toto rozlišit a explikovat. A především: analytické kategorie mají být generovány teprve v procesu analýzy textu, zde však není proces tohoto generování zcela vysvětlen a trojice se objevuje už v Úvodu, skoro jako něco předem daného. Předpokládám, že zde jde spíše o formulační nejasnost, nicméně by ji diplomantka měla vysvětlit.

Velmi oceňuji autorčino v zásadě **úspěšné úsilí o rozlišování a nezjednodušené charakterizování archetypů ve vztahu k jednotlivým postavám a situacím**. Ráda bych jen slyšela hlubší interpretaci několika peripetií. Konkrétně, proč Signý dobrovolně umírá spolu s nemilovaným, ne-li nenáviděným manželem při požáru? Jakou interpretaci by diplomantka nabídla – jde o rezignaci na agentnost a tak i na samotný život, nebo naopak uznání povinnosti manželky v rámci patriarchy, případně fatalisticky pojatého osudu, nebo bychom

to mohli číst ještě jinak? Další peripetií, která nabízí více interpretačních možností (dodávám, že autorka této otázky věnuje zvýšenou pozornost a ukazuje její mnohohrstevnatost), je čtení vraždy synů za účelem pomsty jako agentnosti. Na str. 81 je uvedeno, že „smrt dětí z ruky matky můžeme označit za nejsubverzivnější akt proti patriarchátu“. To jistě ano, ale nejen takto – nabourává to přece i koncept lásky matky k dětem, který nemusí být jen patriarchální. Znamená to, že Signý syny, narozené z manželství, jež jí bylo vnuceno, nemilovala? Nelze to číst jako další figuraci Signý jako oběti, pokud jí byla znemožněna, nebo řekněme ztížena, i mateřská láska?

Ke konceptualizaci kategorie gender: opět je velmi chvályhodné, jak se diplomantka snaží zde nezjednodušovat a konkrétně specifikovat s odkazy na teoretické texty. Myslím jen, že ve dvou představených případech „maskulinizovaných“ hrdínek je to vždy tentýž případ fluidity, která směřuje od femininity k maskulinitě, nikoli naopak, resp. jde o netypické obrazy femininity. Je však pravda, že u obrazů maskulinity text rozlišuje také, i když s použitím jiné terminologie; zde nehovoří o fluiditě, ale s odkazem na odbornou literaturu o (ne)hegemonní maskulinitě.

Po **formální stránce** je předkládaná diplomová práce také vyhovující. Z jazykového hlediska je tu minimum lapsů (např. občas interpunkce či nesprávně použitý přechodník na str. 71) nebo formulací (např. na str. 19: „Patrilinarity zde preferuje maskulinitu před femininitou“ – to je přece samozřejmé, když je to patrilinarity; poměrně povrchně je na str. 34 představeno Jungovo pojetí archetypů, jako by bylo výlučně esencialistické, což platí z hlediska genderového, ale nikoliv kulturologického). Ještě drobnost k bibliografii – texty Sága o Hervaře nebo Píseň o Nibelunzích zde nepatří do primárních zdrojů, odkazuje se na ně jen komparativně a samy analyzovány nejsou.

Celkové hodnocení: Jak vyplývá z posudku, patří předkládaná práce k těm velmi zdařilým a pečlivě zpracovaným. Diplomantka prokázala dobrou orientaci v teoretické literatuře, schopnost ji aplikovat na zkoumaný materiál i schopnost analyticky myslet. **Práci doporučuji k obhajobě a text jako takový hodnotím známkou výborně.**